

4.7 Doporučuje zachovat intervenční režim jako nástroj cenové záruky.

4.8 EHSV prohlašuje, že cena výrobku (cukrové řepy) musí zohlednit výrobní náklady, které nesou zemědělci. Zaznamenává návrhy na částečné odškodnění pěstitelů za ztráty na příjmech způsobené snížením cen cukrové řepy. Žádá, aby toto odškodnění bylo pokud možno zvýšeno. Trvá na nutnosti zajistit udržitelnost podpor a zachovat rozpočet v odvětví cukru.

4.9 Požaduje, aby se dodávky kvótovaného cukru do chemického a farmaceutického průmyslu i nadále řídily platným ustanovením.

4.10 Domnívá se, že se Komise nemá vyhýbat své odpovědnosti, nýbrž má vytvořit skutečný plán restrukturalizace evropského cukrovarnického průmyslu, kde by byly respektovány zájmy výrobců cukru, pěstitelů cukrové řepy i dotčených zaměstnanců.

4.11 Ptá se Komise na její záměry ohledně produkce cukru mimo kvóty.

V Bruselu dne 15. prosince 2004.

Předsedkyně

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Anne-Marie SIGMUND

Stanovisko evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení komise – věda a technologie, klíč k budoucnosti evropy – směry pro budoucí politiku evropské unie k podpoře výzkumu

COM(2004) 353 final

(2005/C 157/20)

Dne 17. června 2004 se Evropská komise rozhodla v souladu s článkem 262 Smlouvy zakládající Evropské společenství požádat Evropský hospodářský a sociální výbor o vypracování stanoviska k věci výše uvedené.

Specializovaná sekce „Jednotný trh, výroba a spotřeba“, která byla pověřena přípravou práce Výboru v této věci, zaujala stanovisko dne 10. listopadu 2004. Zpravodajem byl pan WOLF.

Evropský hospodářský a sociální výbor přijal na svém 413. plenárním zasedání ve dnech 15. a 16. prosince 2004 (zasedání ze dne 15. prosince 2004) 83 hlasy pro, 3 hlasy proti a 1 člen se zdržel hlasování, toto stanovisko:

1. Úvod

1.1 Hospodářská, sociální a kulturní budoucnost Evropy. Budoucí vývoj Evropy a její postavení ve světě budou určovány především nevyhnutelnou konkurencí na světovém trhu, pro níž jsou typické změny v průmyslu, v hospodářské struktuře, na trhu práce a v oblasti surovin. Navíc je stále více jasné, že růst, úspěch a hospodářská síla (záruky trvalého poskytování sociálních služeb a kulturního rozvoje) ve velké míře závisí na získaných znalostech a investicích v oblasti výzkumu a technologického rozvoje.

1.2 Globální konkurence. Evropa nicméně již nemá konkurenční vztahy pouze s tradičními průmyslovými zeměmi jako jsou Spojené státy, Japonsko nebo Rusko, ale také s nastupujícími hospodářskými mocnostmi jako je Čína, Indie

či Jižní Korea, tedy s celým hospodářským prostorem jihovýchodní Asie. Vědecká a technická výkonnost nejen určuje makroekonomickou konkurenceschopnost a přitažlivost pro investory, vědce a inženýry, ale také kulturní a politickou vážnost a vliv. Dostatečné investice do výzkumu a vývoje mohou a musí přispívat k upevnění postavení Evropy a k záruce trvale udržitelného vývoje.

1.3 Evropský výzkumný prostor (EVP) ⁽¹⁾. Jako odpověď na tuto výzvu vznikl pojem „Evropského výzkumného prostoru“. Po rozhodnutích Rady přijatých v Lisabonu v březnu 2000 se EVP stal klíčovým slovem a rámcem pro politiku výzkumu Evropských společenství, zejména vzhledem

⁽¹⁾ ERA: Evropský výzkumný prostor, viz zejména Úř. Věst. C 110 z 30.4. 2004 (CEŠ 319/2004) a CESE 288/2003 a Úř. Věst. C 95 z 23.4. 2003 (CESE 288/2003).

k vysokým lisabonským, göteborgským a barcelonským cílům. Komunitární výzkum a vývoj musí přinášet evropskou přidanou hodnotu, brát na sebe v souladu se zásadou subsidiarity úkoly, které přesahují možnosti členských států a sjednotit, posílit a zhodnotit evropský potenciál. Slouží cíli konkurenceschopnosti a trvalého vývoje. Věda a výzkum jsou základními stavebními kameny evropské kultury.

1.4 Organizace EVP. Všechna další sdělení, rozhodnutí a iniciativy ohledně evropské politiky výzkumu se při svém vzniku opíraly o velmi užitečný pojem Evropského výzkumného prostoru. Především je třeba se zmínit o šestém rámcovém programu, programu EURATOM a o nástrojích podpory výzkumu, iniciativě 3 %⁽¹⁾ a dalších aspektech, které se týkají například povolání výzkumných pracovníků, významu základního výzkumu, zásobování elektrickou energií, výzkumu vesmíru a biotechnologie, ale také veškerých vztahů mezi vědou, občany a společností.

1.5 Předchozí stanoviska výboru. V předchozích stanoviscích⁽²⁾ Výbor systematicky a jasně vyjádřil svou podporu iniciativám Komise, jež jsou uvedeny dále, a zdůraznil klíčovou úlohu výzkumu a vývoje pro hospodářskou, sociální, ekologickou a kulturní prosperitu EU, jakož i pro lisabonské a později také göteborgské a barcelonské cíle, jakož i pro trvalou prosperitu EU v hospodářské, sociální a kulturní oblasti. Výbor vyslovil podněty k mnoha důležitým detailům a vznesl návrhy. Dokonce často nabádal k významnému posílení, nicméně několikrát požádal o opravu a vyjádřil obavy ohledně trendu neefektivnosti, chaosu a obtíží vyvolaných přemírou zákonů, restriktivních cílů a byrokratických postupů, jakož i příliš rychlých a prudkých změn ve stávajících postupech.

2. Sdělení Komise

2.1. Projednávané sdělení komise je logickým pokračováním tohoto výjimečně pozitivního vývoje. Shrnuje cíle a úvahy týkající se přípravy návrhů pro 7. rámcový program pro výzkum a vývoj a program EURATOM vzhledem k tomu, že EU nyní čítá 25 členských států, a také s cílem využít zkušenosti načerpané prostřednictvím 6. rámcového programu.

2.2. V první řadě znovu rekapituluje stávající cíle a opatření, zejména „cíl 3 %“, který je z hlediska Evropské unie, jež se

⁽¹⁾ Na barcelonském evropském summitu v březnu 2002 si Evropská unie stanovila cíl zvýšit evropské úsilí pro podporu výzkumu na 3 % HNP do roku 2010. 2/3 investic mají být soukromé a 1/3 má pocházet z veřejného sektoru (z členských států a EU). Viz též Úř. věst. C 95 z 23.4.2003.

⁽²⁾ Úř. věst. C 204 z 18.7.2000, Úř. věst. C 221 z 7.8.2001, Úř. věst. C 260 z 17.9.2001, Úř. věst. C 94 z 18.4.2002, Úř. věst. C 221 z 17.9.2002, Úř. věst. C 61 z 14.3.2003, Úř. věst. C 95 z 23.4.2003, Úř. věst. 234 z 30.9.2003, Úř. věst. C 32 z 5.2.2004, Úř. věst. C 110 z 30.4.2004, Úř. věst. C 302 z 7.12. 2004.

mezitím rozšířila, a ve srovnání s údaji a situací států konkurojících Evropské unii, naprosto oprávněný. Důraz klade především na pákový efekt (leverage effect) výdajů veřejného sektoru na soukromé investice do oblastí výzkumu, jakož i na potřebu atraktivit povolání výzkumných pracovníků, s cílem konkurovat o nejlepší mozky na celém světě.

2.3. To též vysvětluje nezbytnost značně posílit a rozvinout podporu výzkumu v Evropské unii, což musí být provázeno zvýšením úsilí každého členského státu a v žádném případě jeho snížením.

2.4. Proto vzhledem k obsahovým a operativním zkušenostem s vytvářením a prováděním předešlých rámcových programů Komise stanovuje šest hlavních cílů:

- vytváření evropských center excelence⁽³⁾ prostřednictvím spolupráce mezi laboratořemi;
- zahájení evropských technických iniciativ;
- stimulace soutěživosti na evropské úrovni v oblasti základního výzkumu;
- atraktivnění Evropy pro nejlepší výzkumné pracovníky;
- rozvíjení výzkumných infrastruktur evropského zájmu;
- zlepšení koordinace národních výzkumných programů.

2.5. Mezi ostatními body a návrhy obsaženými ve sdělení Komise je třeba ještě zmínit:

- plné využití potenciálu 25 členských států Evropy;
- co nejlepší využití komplementarity se strukturálními fondy;
- identifikaci témat hlavního evropského zájmu;
- doplnění dvou nových klíčových oblastí: vesmíru a bezpečnosti;
- používání neefektivnějších prostředků implementace;
- zlepšení fungování rámcového programu.

⁽³⁾ Viz později bod 3.3.

3. Obecné připomínky

3.1 **Lisabonské, göteborgské a barcelonské cíle.** Výbor schvaluje a podporuje projekty a iniciativy uvedené ve sdělení Komise a pokládá návrhy Komise za opatření, která jsou důležitá zejména pro vysoké lisabonské, göteborgské a barcelonské cíle. Je potěšen tím, že toto sdělení bere v úvahu mnoho specifických doporučení, která uvedl ve svých předešlých stanoviskách.

3.2 **„Cíl 3 %“⁽¹⁾** Výbor klade důraz především na hlavní „cíl 3 %“, jenž odkazuje na současné investice světových konkurentů do výzkumu a vývoje. Na evropské úrovni je nyní nezbytné značně rozšířit zdroje, jež jsou k dispozici pro rámcový program a program Euratom a jež odpovídají lisabonským cílům, ale též novému cíli Evropy rozšířené na 25 členských států.

3.2.1 **Zdvojnásobení komunitárních zdrojů.** V souladu s návrhem Komise by se zdroje určené pro všechny tyto činnosti měly zdvojnásobit. To též odpovídá doporučení vyslovenému Výborem ve stanovisku k 6. rámcovému programu⁽²⁾.

3.2.2 **Členské státy a průmysl.** Cíle 3 % nicméně bude možné být dosaženo pouze tehdy, bude-li toto zdvojnásobení provázet obdobné zvýšení národních rozpočtů pro výzkum a vývoj a výdajů průmyslového sektoru na výzkum a vývoj. V obou případech je Výbor velmi znepokojen neexistujícím či nedostatečným zvýšením rozpočtů jak ve veřejném, tak soukromém sektoru. V mnoha případech jsou investice do průmyslového vývoje a výzkumu přesměrovány za hranice EU. Výbor doporučuje prostudovat důvody tohoto politováníhodného trendu, aby bylo možné přijmout opatření, což by v oblasti průmyslového výzkumu a vývoje v Evropě umožnilo dosáhnout cíle 3 %.

3.2.3 **Výzva Výboru.** Výbor znovu vyzývá Radu, Evropský parlament, vlády členských států a zvláště průmysl, aby začlenili tento cíl do svých rozhodnutí a přizpůsobili se mu v jejich veřejném a/nebo soukromém rozpočtu pro výzkum a vývoj. Výbor si plně uvědomuje skutečnost, že obecná finanční situace v současné době tento úkol neusnadňuje. Nicméně investice navržené Komisí v oblasti výzkumu jsou nejen nízké, ale také značně nedostatečné vzhledem k mezinárodní konkurenci. **Pouhá slova nestačí, nyní jsou zapotřebí činy.**

⁽¹⁾ Úř. věst. C 112, 30.4.2004.

⁽²⁾ (zde se navrhovalo zvýšení rozpočtu v souvislosti s potřebami Evropy o 15 členských státech, a proto je nezbytné jej přizpůsobit Evropě o 25 členských státech - Úř. věst. C 260 z 17.9.2001).

3.2.4. **Dynamický vývoj.** Situace se nesmí posuzovat čistě staticky. V kontextu světové konkurence se evropská politika musí přizpůsobit budoucímu vývoji za hranicemi Evropy⁽³⁾. Pokud bude cíl 3 % dosažen se zpožděním, nebude možné splnit lisabonské cíle. Dlouhodobě bude ostatně nutné dále zvyšovat investice do výzkumu a vývoje.

3.3 **Evropská centra excellence.** Výbor podporuje globální cíl týkající se zřízení a podpory evropských center excellence. Takto se vytváří celoevropská přidaná hodnota, stanovují se kritéria kvality a zvyšuje se přitažlivost evropského výzkumu a vývoje. Transnacionální spolupráce mezi výzkumnými centry, universitami a podniky musí od nynějška představovat díky rámcovému programu pro výzkum a vývoj (a díky Euratomu) základní prvek podpůrné politiky, přičemž prvořadý význam se přikládá tématickým prioritám.

3.3.1 **Podmínka.** Naplnění tohoto cíle předpokládá existenci vynikajících institucí a výzkumných týmů, díky jejichž spolupráci můžeme doufat v dosažení prvotřídních výsledků⁽⁴⁾.

3.3.2 **Žádný nový nástroj.** Mimo to musí být jasné, že pojem „evropské centrum excellence“ není novým podpůrným nástrojem (viz níže), ale obecným výrazem pro všechny podpůrné nástroje pro tento cíl, jako jsou například „sítě excellence (SE)“, „integrované projekty (IP)“ či „specifické cílené výzkumné projekty (SCVP)“.

3.4 **Nástroje na podporu výzkumu⁽⁵⁾(Struktura projektů).** Ačkoli Výbor podporuje záměr Komise ustanovit efektivní způsoby implementace, opět⁽⁶⁾ vyjadřuje obavy ohledně jasnosti, jednoduchosti, kontinuity a flexibility nástrojů na podporu výzkumu. To konkrétně znamená, že žadatelé musí mít možnost přizpůsobit nástroje nezbytné optimální struktuře a šíři projektů. Pouze takto bude možné zamezit vzniku projektů, jejichž šíře a struktura jsou cíleně přizpůsobené předepsaným nástrojům a nikoli nejvyšším vědeckým a technickým požadavkům. Nástroje musí sloužit pracovním podmínkám a cílům výzkumu a nikoli naopak. Vyřizování žádostí a administrativní práce musejí být návratné.

⁽³⁾ Viz odstavec 1.2.

⁽⁴⁾ Viz též odstavce 4.2 a další.

⁽⁵⁾ Viz též odst. 4.6.

⁽⁶⁾ Viz též odst. 5.4 (Úř. věst. C 95 z 23.4.2003).

3.5 Základní výzkum a evropské soutěžení. Výbor opět zdůrazňuje hlavní poslání nedávného stanoviska ⁽¹⁾ které se soustředilo na toto téma, tedy nutnost podporovat základní výzkum, což je výchozí bod všech budoucích iniciativ v oblasti výzkumu a vývoje na evropské úrovni, a především ponechat výběr tématu na žadateli. Konkurence na evropské úrovni vytváří evropskou přidanou hodnotu.

3.6 Mezinárodní rozměr výzkumu. Mimo to je třeba neztratit ze zřetel význam mezinárodního rozměru výzkumu, který daleko překračuje hranice Evropské unie. Výzkum a vývoj se v současné době rozvíjejí ve světovém a mezinárodním prostředí, ⁽²⁾ které se vyznačuje otevřeností, spoluprací a soutěživostí. Tento aspekt je třeba podporovat a brát na něj zřetel a přijímat odpovídající opatření (programy mobility, dohody o spolupráci atd.). Na tento a na další zásadní problémy bylo upozorněno podrobně v části 7. stanoviska (CES 595/2000) výboru pro **Výzkum a technické inovace**

3.7 Propojení vztahů a rovnováha mezi kategoriemi výzkumu. ⁽³⁾V této souvislosti Výbor opět poukazuje na souhru sil nezbytných pro inovaci a pokrok, na nutnost propojení vzájemných vztahů těchto kategorií a na spojovací články mezi jednotlivými kategoriemi výzkumu: základního výzkumu, aplikovaného výzkumu (někdy též nazývaného přípravný výzkum) a vývoje (produktů a metod). Toto propojení, nezbytně nutné pro konkurenceschopnost Společenství a pro lisabonské cíle, se též týká spolupráce a vzájemné komplementarity mezi průmyslovým výzkumem a vývojem na jedné straně a mezi universitním výzkumem a výzkumnými ústavami financovanými státem na straně druhé. Toto se musí odrážet nejen ve vyvážené pomoci jednotlivým kategoriím výzkumu, ale též v oblastech výzkumu, prioritních tématech a tematické činnosti. Zmiňované kategorie výzkumu musí mít též přístup ke všem odpovídajícím charakteristikám rámcového programu. Právě takto se totiž vytváří onen pákový efekt mezi úsilím veřejného a soukromého sektoru vyvíjeným v oblasti výzkumu a vývoje.

3.8 Účinné způsoby provádění. V neposlední řadě Výbor podporuje záměr využívat nejúčinnější způsoby provádění a zlepšit praktické fungování rámcového programu. Výbor považuje za nutné stanovit opatření s méně byrokratickými metodami, lépe přizpůsobené vědecké a průmyslové obci a v souladu s jejich vlastními předpisy, zkušenostmi a pracovními podmínkami. Hlavní aktéři evropského výzkumného prostoru jsou výzkumní pracovníci se svým nadšením. Potřebují prostor, v němž by se mohli rozvíjet, a optimální

rámcové podmínky. Na to je třeba brát zřetel.

4. Konkrétní poznámky Výboru

4.1 Nedávno přijatá stanoviska. Většina následujících poznámek již byla uvedena v nedávno přijatých stanoviscích k evropské politice výzkumu. ⁽⁴⁾

4.2 Rozhodující kritérium. Rozhodujícím kritériem při výběru projektů a podpoře výzkumu by měla být vědecká a technologická excelence, aby EU mohla dosáhnout či udržet vedoucí postavení v celosvětové konkurenci. To je jediný způsob, jak dosáhnout cílů formulovaných ve sdělení Komise, tj. vytvářet *Excelenci a inovaci: klíč k evropské konkurenceschopnosti* a „stimulovat“ kreativitu základního výzkumu prostřednictvím konkurence mezi týmy na evropské úrovni.

4.2.1 Excellence. Excellence a výjimečný úspěch jsou výsledkem komplexního, pracného a dlouhodobého vývoje a výběrového procesu. Pravidla řídicí tento proces, stanovená samotnou vědeckou společností, musí brát v úvahu mnoho významných a vzájemně propojených okolností.

4.2.2 Společnost a politika. Společnost a politika musí zajistit, aby existovaly nebo byly vytvořeny podmínky pro dosažení a zachování excelence.

4.2.3 Vedlejší kritéria. Ostatní vedlejší nebo spekulativní vlivy mají za následek větší byrokracii a chybné řízení s nežádoucími důsledky nejen pro lisabonské cíle, ale pro evropský výzkum celkově.

4.3 Potenciál pětadvacetičlenné Evropy. Současně je důležité rozvíjet a plně využívat potenciálu rozšířené Evropy. Výbor v tomto ohledu plně podporuje cíle Komise. Proto je třeba vytvořit, pokud již neexistují, vhodné podmínky ve výzkumných institutech rozšířené EU a v regionech s nedostatečnými výzkumnými zařízeními.

4.3.1 Subsidiarita. V souladu s principem subsidiarity je rozvoj národních výzkumných a technologických kapacit, spolu se základním financováním podpory excelence, v odpovědnosti jednotlivých členských států.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 110 z 30.4.2004.

⁽²⁾ Např. Kanada, Čína, Indie, Japonsko, Korea, Rusko a USA

⁽³⁾ Na tento a na další zásadní problémy bylo upozorněno podrobně v části 7. stanoviska výboru pro **Výzkum a technické inovace**

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 95 z 23.4.2003, Úř. věst. C 110 z 30.4.2004

4.3.2 Strukturální fondy a Evropský investiční fond.

Tyto činnosti však mohou získat efektivní a cílenou podporu ze strukturálních fondů EU a Evropského investičního fondu, je-li to nezbytné a vhodné. Výbor z tohoto důvodu a se zřetelem na zájmy politiky soudržnosti podporuje záměr Komise plně využít komplementarity rámcového programu a strukturálních fondů, ale rovněž doporučuje, aby zahrnovala i Evropský investiční fond. Část prostředků z těchto fondů může být použita na výstavbu výzkumných kapacit a infrastruktury.

4.3.3. K tomuto účelu je nutné zajistit dostatečné počáteční finanční prostředky na opatření pro výzkum a rozvoj v nových členských státech, protože v nich vědecké instituce ještě nejsou schopny samy předfinancovat projekty, které podporuje Evropská unie. Současně by se měly zřídit příslušné národní podporovací systémy.

4.4 **Infrastruktura výzkumu.** Se zřetelem na infrastrukturu výzkumu Výbor rovněž vítá návrh Komise na rozvoj infrastruktury⁽¹⁾ výzkumu v evropském měřítku. Významné financování velkých zařízení vybraných na základě „variabilní geometrie“ fungovalo až do současné doby dobře a mělo by se v něm tudíž pokračovat. Evropské strategické fórum pro infrastrukturu výzkumu (ESFIV) je díky své poradní úloze klíčovým partnerem v tomto procesu. Mělo by sloužit jako základna pro vývoj evropského konceptu v oblasti infrastruktury.

4.4.1 **Středně velké infrastruktury.** Takováto opatření, v závislosti na dostupných zdrojích a podle jejich užitečnosti pro projekty na úrovni Společenství, by se neměla výlučně omezit na financování velkých zařízení, jelikož středně velké komplexy výzkumných infrastruktur jsou v mnoha výzkumných oblastech rovněž zapotřebí. Zároveň mohou napomoci řadě členských států, aby dosáhly svých výzkumných cílů.

4.5 Posilování tématických priorit a zvyšování mobility.

Jak již bylo zmíněno, Výbor podporuje návrh Komise na zdvojnásobení finančních prostředků dostupných pro 7. rámcový program a program EURATOM (vzhledem k současnému rozpočtu pro 6. rámcový program). Tento nárůst by měl zejména⁽²⁾ podporovat tématické priority/aktivity/projekty (včetně těch, které zahrnuje EURATOM) a program mobility⁽³⁾ (včetně podpory začínajících výzkumných pracovníků i špičkových odborníků).

⁽¹⁾ K tomu viz též odst. 5.4 (Úř. věst. C 95 z 23.4.2003).

⁽²⁾ Viz též doporučení v odst. 3.5.

⁽³⁾ Obzvláště důležitou roli zde sehrává Program Marie-Curie, jehož posílení se doporučuje

4.6 **Nástroje na podporu výzkumu.** Za účelem jednoznačného výkladu doporučení, které již Výbor předložil, by měly být aplikovány tyto zásady:

- Počet nástrojů by měl být omezený.
- Nástroje musí být dobře definovány, s jednoznačnými cíli.
- Jejich použití by mělo být co nejjednodušší.
- Měly by se zaměřit na přímou podporu činností výzkumu a vývoje a měly by zahrnovat výzkumné pracovníky.
- Volbu jednoho nebo více nástrojů by měli určovat pro příslušný plán nebo projekt žadatelé. Výběr nástroje by tedy neměl být vázán aspekty tématických priorit⁽⁴⁾. Komise by zároveň měla žadatelům poskytnout radu a vysvětlit jim, proč jsou příslušné nástroje pro příslušná témata vhodnější.
- Je třeba zajistit, aby všechny nástroje měly dostatečnou kontinuitu a zamezit tak neočekávané „změně paradigmat“. Dále je nutné omezit administrativní náklady všech zúčastněných.
- Je třeba klást prioritu na udělení grantů nebo na Specifické cílené výzkumné projekty (SCVP) s důrazem na snadno přehledné a snadno říditelné výzkumné projekty. V této souvislosti Výbor odkazuje na své dřívější návrhy a následně poznámky k malým a středním podnikům.

Jedno doporučení, které je možné s ohledem na tyto zásady udělat, je rozšíření podpory sítě excelence od asistence při koordinačních činnostech až po přímou účast na výdajích na výzkum a vývoj (což je například již případ sdružení účastníků se Programu fúze Euroatomu).

4.6.1 **Marimonova zpráva⁽⁵⁾** Výbor s velkým potěšením konstatuje, že existuje velmi úzká shoda mezi doporučeními v nedávno vydané Marimonově zprávě a jeho vlastními doporučeními k tomuto tématu. Výbor se plně hlásí k závěrům této zprávy.

⁽⁴⁾ Výbor opět lituje, že stejným doporučením, která již jednou dal, nebyla věnována pozornost

⁽⁵⁾ Report of an Expert Panel chaired by Prof. Marimon, 21 June 2004, Sixth Framework Programme

4.6.2 **Kontinuita.** Ještě jednou je třeba zdůraznit, že je třeba věnovat zvláštní pozornost tomuto aspektu. Obecně řečeno, měla by existovat co největší kontinuita při přechodu z 6. na 7. rámcový program. Změny týkající se kritérií způsobilosti, aplikačních procedur, hodnotících kritérií, právních podmínek, nástrojů a nákladových modelů, které dříve doprovázely přechody mezi jednotlivými rámcovými programy, byly spíše překážkou pro vědeckou a průmyslovou činnost, zejména u malých a středních podniků. Mělo by se proto vyhnout radikálním inovacím v nástrojích a procedurách, aby bylo možné zajistit kontinuitu. Naopak, existující nástroje a procedury by měly být zjednodušeny a upraveny na základě předchozích zkušeností a doporučení. Hlavními cíli by proto měly být kontinuita, zjednodušení, srozumitelnost a flexibilita pro žadatele při výběru nástrojů.

4.7 **Technologické platformy.** Výbor plně podporuje iniciativy Komise a průmyslového odvětví ohledně zřízení „technologických platforem“ spojujících společnosti, výzkumné instituce, finanční svět a regulační úřady na evropské úrovni. Budou sloužit ke stanovení společného výzkumného programu, který umožní zmobilizovat kritické množství veřejných a soukromých zdrojů na národní a evropské úrovni.

4.7.1 **Rozvojové projekty na úrovni Společenství.** Výbor se domnívá, že přístup na úrovni Společenství je vhodným prostředkem pro dosažení společných činností pro partnery v případě extensivních a nákladných vědeckých a technických rozvojových projektů s dobře definovanými cíli, jako je např. projekt GALILEO. Tyto projekty mohou mít formu „integrovaných projektů“ nebo „společných podniků“ v souladu s ustanoveními článku 171 Smlouvy o založení ES ⁽¹⁾ Jedná se nicméně o další oblast, kde je nutno pečlivě prověřit ⁽²⁾ jak zamezit nadměrné byrokratické a organizační složitosti a zajistit, aby byly malé a střední podniky a menší výzkumné instituty a skupiny výzkumných pracovníků schopné se vhodně účastnit projektu.

4.7.2 **Administrativní a organizační otázky. Vzhledem ke složitosti** organizačních administrativních právních otázek (např. problematika duševního vlastnictví) je důležité používat „technologické platformy“, které jsou v současnosti ve fázi rozvoje, jakožto prostředků pro získávání zkušeností před zřízením nových platforem, pravděpodobně na základě „variabilní geometrie“. Cíle musí být jasně definovány a procedury by měly být přezkoumány a, je-li to nutné, zjednodušeny nebo doplněny jednoduššími procedurami, aby se zamezilo dalším zmatkům a nadměrné koordinaci, což je důsledkem pokračující

čího růstu částečně se překrývajících nástrojů. Pokud to je možné, měly by být použity jednodušší nástroje.

4.8 **Malé a střední podniky (MSP).** MSP buď již významně přispívají k procesu inovace nebo mají potenciál, aby k němu přispívaly v budoucnu. Podmínky účasti MSP na tematických prioritách by proto měly být zjednodušeny a měly by být flexibilnější. Toho je možné dosáhnout např. prostřednictvím flexibilní klasifikace a výběru témat a nástrojů (CRAFT, kolektivní výzkum, EUREKA). Obecně řečeno, programování a úprava nástrojů podpory by měly být v oblastech vysokých i nízkých technologií vyváženější než dříve, aby byla umožněna způsobným MSP účast na procesu inovace. Nástroje podpory, jako jsou specifické cílené výzkumné projekty (SCVP), jsou zvláště vhodnými prostředky, jak toho dosáhnout. Tyto nástroje jsou totiž přístupnější malým skupinám a projektům a přispívají k přístupu „zezdola nahoru“.

4.8.1 **MSP a přenos znalostí.** Další klíčovou problematikou, kterou je třeba se zabývat samostatně, je zabezpečení přístupu k novým a potenciálně relevantním základním výsledkům univerzitního výzkumu a výzkumných institutů financovaných vládou výzkumným pracovníkům a inženýrům pracujícím v tomto odvětví, zejména v MSP. Takto dojde k urychlení procesu přenosu znalostí, což je životně důležité pro průmyslovou inovaci a konkurenceschopnost. Jedná se o problematiku, kterou Výbor rovněž projednával při několika příležitostech ⁽³⁾, a to zejména s ohledem na přemístování (mobilitu) výzkumných pracovníků mezi průmyslovým odvětvím a akademickým světem, oblastí, která si vyžaduje výrazné zlepšení a vytvoření atraktivnějších podmínek.

4.8.2 **Podnikání a průmyslová politika.** Vytvoření malých společností je hnací silou pro inovaci a hospodářský růst. Problémy, kterým musí nové společnosti čelit, obvykle nesouvisí s nedostatečnou podporou výzkumu a vývoje, ale s problematikou řízení společnosti a s marketingem a zejména s nedostatkem finančních prostředků na vhodné překlenutí počátečního ztrátového období. Jedná se tedy o oblast, kde je nutná koordinace mezi průmyslovou politikou a politikou výzkumu, aby byly stimulovány evropské podnikatelské aktivity a byla jim dána větší šance dosáhnout úspěchu.

4.8.3 **Program SBIR v USA.** Výbor rovněž doporučuje vycházet ze zkušeností USA s programem Small Business innovation Research (SBIR) ⁽⁴⁾, v jehož rámci podporuje americká vláda za pomoci různých agentur marketingová opatření pro rozvoj a vývoj malých a středních podniků.

⁽¹⁾ Společenství může zakládat společné podniky nebo zřizovat jiné struktury, které jsou nutné pro řádnou realizaci programů společného výzkumu, vývoje technologií a osvěty.

⁽²⁾ Viz též odst. 4.7.2.

⁽³⁾ Viz též odst. 7 a 8 (Úř. věst. C 204 z 18.7.2000)..

⁽⁴⁾ viz <http://sbir.us/pm.html> a <http://www.zyn.com/sbir/funding.htm>

4.9 Otevřená koordinace. Výbor již při mnoha příležitostech vyzval Komisi, aby uplatňovala metodu otevřené koordinace; zároveň zdůrazňuje, že k tomu může docházet pouze na dobrovolné bázi, se souhlasem členských států.

4.10 Sebeorganizace a sebekoordinace. Jak již Výbor při mnoha příležitostech uvedl, existuje autonomní přístup „zezdola nahoru“ k organizaci a koordinaci v evropských vědeckých a technologických kruzích. Aktéři se v rámci svých konkrétních problematik vzájemně poznávají prostřednictvím publikací, konferencí a workshopů, stávají se z vlastní iniciativy součástí programového vývoje a tím přispívají ke koordinaci, což je proces, který je ovlivněn souhrou spolupráce a konkurence (viz níže). Takto vznikly hlavní výzkumné iniciativy, programy a instituty při dosažení mezinárodního postavení a přípravě konceptu Evropského výzkumného prostoru. Tento proces by měl být uznán a plně využit.

4.11 Podpora soutěžení. V této souvislosti Výbor vítá skutečnost, že si Komise zvolila soutěžení jako jeden ze svých šesti hlavních cílů. Výbor sdílí očekávání Komise, že prostřednictvím soutěžení je možné vytvořit přidanou hodnotu na evropské úrovni. Výbor znovu opakuje⁽¹⁾ svá předchozí prohlášení, že věda a výzkum jsou závislé na soutěžení za účelem dosažení nejlepších nápadů, procedur a výsledků, na nezávislém ověření (nebo vyvrácení) – tj. „certifikaci“ – nových zjištění a na jejich šíření, prohlubování a rozvíjení. Proto je nezbytné usnadnit a podporovat různé interdisciplinární přístupy a struktury ve výzkumu za účelem stimulování a využívání výsledné konkurence k nejlepším nápadům a výsledkům.

4.12 Konkurence, kooperace a koordinace. Cíle konkurence, kooperace a koordinace nejsou vždy vzájemně v souladu; pravděpodobný je vznik konfliktů zejména v oblasti vývoje produktů. Měl by být definován optimální rozsah každého cíle a měly by pro něj být vybrány odpovídající nástroje. Principem by mělo být co nejvíce konkurence a jen nezbytná míra kooperace.

4.13 Kritické množství a globální konkurence. Některé výzkumné a vývojové činnosti, jako například rozsáhlé infrastruktury a určité velké technologické projekty, přesahují kapacitu jednotlivých členských států, i když probíhají odděleně od jiných a jsou tedy všeobecně proveditelné jen spojenou evropskou akcí; tyto činnosti jsou částečně vystaveny globální konkurenci (srv. část o mezinárodním rozměru) a musí vyhovovat mezinárodním standardům. Rovněž zde platí předcházející poznámky o technologických platformách.

⁽¹⁾ odst. 4.2.2, a 4.2.4 (Úř. věst. C 95 z 23.4.2003)

4.14 Evropská rada pro výzkum, European Research Council (ERC). Jak bylo zmíněno v nedávném stanovisku⁽²⁾, Výbor podporuje plán Komise na založení Evropské rady pro výzkum (ERC) pro koordinování a podporování základního výzkumu, což má podporu vědecké komunity. Rada by měla být naprosto nezávislá a měla by působit ve shodě s úspěšnými partnery z členských států a USA. Aby byla využita souhra výzkumných kategorií, Výbor doporučuje, aby byli do rady přizváni vedoucí výzkumní pracovníci z průmyslu.

4.15 Peer Review. Hlavní hodnotící metodou používanou v Radě by mělo být peer review, recenze pracovníků působících v příslušném oboru. Aby bylo možné vyvážit známé a neodmyslitelné nedostatky této metody (např. konflikty zájmů), měli by být v ERC (a ve všech podpůrných organizacích⁽³⁾) všeobecně zaměstnávání zkušení vědci, kteří prokázali vědecké úspěchy a hlubokou znalost specializovaných předmětů, které by jim byly svěřeny.

4.16 Kariérní podpora. Výbor zcela podporuje myšlenku, že věda, výzkum a vývoj se musí stát přitažlivější kariérní volbou, že je třeba stimulovat zájem potenciálních nadaných pracovníků a že se jim musí dostat odpovídající kariérní podpory. Nedávné stanovisko⁽⁴⁾ EHSV se touto otázkou podrobně zabývá a podporuje práci Komise v této oblasti.

4.16.1 Neuspokojivé platy a podmínky vědecké práce. Jednou z nesnází vědecké kariéry je to, že platové a pracovní podmínky jsou zvláště v případě mladých vědců méně výhodné, než jim nabízí soukromý sektor, nebo dokonce i srovnatelné zaměstnání ve veřejném sektoru. Výbor znovu vyzývá k neprodlené akci, zejména v jednotlivých členských státech.

4.17 Zamezování překrývání a duplicity. Výzkumná činnost zahrnuje plánovací, podnikatelské, administrativní a hodnotící úkoly, které mohou provádět pouze zkušení výzkumníci. S ohledem na očekávané rozšíření aplikačních, hodnotících a monitorovacích procesů Výbor znovu doporučuje⁽⁵⁾, aby Komise přihlédla k této otázce a pracovala na účinných a koordinovaných postupech (vyvíjených ve spolupráci národních orgánů a Komise), které by zamezily příliš velkému nárůstu různých vertikálních (stejně i horizontálních a souběžných) orgánů a procedur v oblasti schvalování, řízení a monitorování výzkumu a zabránila tak neproduktivní činností.

⁽²⁾ Úř. věst. C 110, 30.4.2004

⁽³⁾ Proto Výbor již opakovaně doporučoval postupovat stejným způsobem i v oblastech Komise, které se zabývají podporou výzkumu

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 110 z 0.4.2004 (CESE 305/2004) a CESE 1086/2004

⁽⁵⁾ CESE 305/2004, odst. 5.18 (Úř. věst. C 110 z 30.4.2004)

4.18 **Výběr expertů.** Se zřetelem na nezbytné omezení současného využívání expertů je zároveň důležité snižovat nebezpečí chybného hodnocení zajištěním zkušených a význačných specialistů pro práci expertů. V současnosti úspěšné vědce od práce expertů odrážejí zejména neúměrně rigidní a byrokratické postupy výběru; aby se tato situace změnila, je třeba odstranit administrativní překážky, které výběr provázejí.

4.19 **Metody hodnocení.** Zřejmě jsou některé metody, se kterými byly stávající postupy vytvořeny a které jsou předmětem kritiky vědecké obce, výsledkem dobře míněného záměru zavést a uplatnit standardizovaná hodnotící kritéria v příliš komplexní a citlivé oblasti, místo aby posuzování opíraly o zkušenostní základ. Výbor uznává záměr ochránit postupy před zneužitím a možnými půtkami tím, že se hodnocení stane objektivnější a transparentnější a ponechá se tak co nejmenší prostor subjektivitě, přesto však situace ústí v neřešitelné dilema. Hodnocení výsledků vědecké práce a tvůrčího přínosu nelze provádět jako automatický proces a nemělo by být svěřeno nezkušeným jednotlivcům.

4.20 **Nová výzkumná témata: vesmír a bezpečnost.** Sdělení Komise nezmiňuje tematické priority. Jedinou výjimku představuje základní výzkum⁽¹⁾ a dvě nová témata, vesmír a bezpečnost. Výbor vítá návrh Komise, aby se tyto oblasti řešily na evropské úrovni, a tímto postojem potvrzuje svá předchozí doporučení k vesmírné strategii⁽²⁾. Výbor nicméně doporučuje, aby s ohledem na zvláštní povahu těchto oblastí a jejich nekompatibilitu s postupy rámcového programu byly obě oblasti řešeny odděleně od tematických priorit a mimo navrhovaný rozpočet 7. rámcového programu.

4.20.1 V případě **výzkumu vesmíru** již jeden velmi silný a úspěšný program existuje. Tento program zahrnuje spolupráci Evropské kosmické agentury (European Space Agency: ESA) a evropského vesmírného a leteckého průmyslu s podstatným přispěním výzkumných ústavů členských států. Spoluúčast Komise, kterou Výbor naléhavě doporučuje, by se tedy měla stát součástí existující dohody o spolupráci mezi ESA a Komisí, měla by však probíhat a být financována odděleně od rámcového programu. Výbor by uvítal podrobnější údaje o této tématice.

4.20.2 V případě **výzkumu bezpečnosti** spočívá evropský přístup z velké části ve společných zájmech členských států, tak jak to bylo ve Výboru opětovaně projednáváno a zdůrazňováno. Výbor tedy naprosto podporuje akci v této oblasti. Přístup se však bude lišit od tematických priorit rámcového programu

(které například vyžadují transparentnost), protože se jedná o důvěrné záležitosti, v některých případech zahrnující vnitřní a vnější obranné aktivity. S ohledem na tyto skutečnosti by se měly financování a nástroje v této oblasti plánovat odděleně od rámcového programu.

5. Shrnutí

5.1 Výbor zdůrazňuje, že výzkum a vývoj mají zásadní důležitost pro evropskou konkurenceschopnost a následně pro dosažení lisabonských cílů. Výbor tedy podporuje cíle a opatření navržená ve sdělení Komise.

5.2 To se týká zejména cíle 3 %, stejně jako zdvojnásobení rozpočtu EU věnovaného výzkumu a vývoji (cestou rámcového programu a programu EURATOM), které bylo navrženo jako prostředek k jeho dosažení. Výbor vyzývá Radu a Parlament, aby jednali podle tohoto návrhu. Kromě toho je třeba odpovídajícím způsobem zvýšit vládní výdaje a soukromé investice do vývoje a výzkumu v Evropě.

5.3 Výbor poukazuje na to, že cíl 3 % je ve shodě se stávajícími výdaji konkurence a v budoucnosti bude muset být revidován, aby držel krok s růstovou tendencí, například v USA a jihovýchodní Asii.

5.4 Výbor podporuje plán Komise, m.j. použít část prostředků ze strukturálních fondů na výstavbu výzkumné kapacity a tvorbu výzkumných infrastruktur, aby se plně využil potenciál rozšířené Evropy a zohlednilo přechodné období v nových členských státech.

5.5 Výbor podporuje záměr Komise zlepšit praktické zavádění programu a optimalizovat implementační postupy. Doporučuje tedy zjednodušit nástroje, které by se měly stát pružnější, za současného zachování kontinuity. Žadatelé musí být schopni upravit nástroje tak, aby struktura a rozměry projektů odpovídaly příslušným úkolům. To platí i pro zakládání „technologických platforem“. Výbor podporuje Marimovnu zprávu.

5.6 Výbor doporučuje užší spoluúčast vhodných malých a středních podniků na výzkumu, vývoji a inovaci, než tomu bylo dosud. V tomto ohledu se odvolává na program SBIR ve Spojených státech. Výbor také doporučuje užší koordinaci politik na poli podnikání a výzkumu, aby se potenciál malých a středních podniků a podniků nově vznikajících mohl plně využít ke stimulaci inovace a hospodářského růstu.

⁽¹⁾ viz odst. 3.5

⁽²⁾ (Úř. věst. C 112 z 30.4.2004)

5.7 Výbor podporuje plán Komise na přijetí výzkumu vesmíru a bezpečnosti jako nových tematických priorit a vysvětluje, proč by měly být financovány a prováděny odděleně od rámcového programu.

5.8 Výbor podporuje plán Komise, aby se základní výzkum jako takový upravoval rámcovým programem a stimuloval evropskou soutěživost; Výbor je příznivě nakloněn založení Evropské rady výzkumu.

5.9 Výbor zdůrazňuje zásadní důležitost souhry mezi oblastmi základního výzkumu, aplikovaného výzkumu a vývoje. Podpora těchto oblastí by proto měla být vyvážená.

5.10 Výbor podporuje plán Komise na zvýšení přitažlivosti Evropy pro špičkové vědce a plán na získávání talentovaných mladých lidí, aby se věnovali vědecké dráze, která se bude těšit kariérní podpoře. Zde by měli být aktivní především členské státy.

Pokud se jedná o mnohé další klíčové argumenty, doporučení a výhrady, Výbor odkazuje na podrobné připomínky ve 3. a 4. části.

V Bruselu dne 15. prosince 2004.

Předsedkyně

Hospodářského a sociálního výboru

Anne-Marie SIGMUND

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zákonném auditu ročních účetních závěrek a konsolidovaných účetních závěrek, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS

COM(2004) 177 final – 2004/0065 (COD)

(2005/C 157/21)

V souladu s článkem 44, odstavec 2, písmeno (g) smlouvy ustavující Evropské společenství rozhodla 21. dubna 2004 Rada, že požádá Evropský hospodářský a sociální výbor o stanovisko ve věci výše uvedené.

Specializovaná sekce „Jednotný trh, výroba a spotřeba“ pověřená přípravou prací Výboru v této věci zaujala své stanovisko dne 8. září 2004. (Zpravodaj: p. FRANK VON FÜRSTENWERTH).

Toto stanovisko přijal Evropský hospodářský a sociální výbor na svém 413. plenárním shromáždění konaném ve dnech 15. až 16. prosince 2004 (zasedání dne 15. prosince 2004) 86 hlasy pro, 3 hlasy proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Úvod

1.1 Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o auditu ročních účetních závěrek a konsolidovaných účetních závěrek, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, je chápán v širším kontextu opatření přijatých Evropskou unií v rámci jejího akčního plánu pro finanční služby. V tomto směru byly již učiněny významné kroky, zejména to bylo sdělení Komise „Modernizace práva společností a posílení podnikového řízení v Evropské unii – plán na další vývoj“ (COM(2003) 284), přechod na mezinárodní účetní standardy počínaje rokem 2005, a směrnice týkající se zneužívání trhu a prodejních nabídek.

1.2 Od roku 1996 je cílem Evropské komise zlepšení a harmonizace kvality auditu účetnictví. Předložení desetibodo-

vého akčního programu v květnu 2003 (sdělení Evropské komise: „Posílit zákonný účetní audit v Evropské unii“; COM/2003/286) představuje další prozatímní výsledek. Jeden z bodů akčního programu se týká modernizace 8. směrnice ve věci práva společností (84/253/EHS). Návrh směrnice předložený k diskusi má nahradit 8. směrnici ve věci práva společností.

1.3 Tato opatření musejí umožnit znovunastolení důvěryhodnosti finančních informací a důvěru ve finanční trhy. Návrh směrnice zdaleka nepředstavuje pouhou reakci na nedávné finanční skandály, ke kterým je přesto v úvahách přihlíženo, ale odpovídá přímo politické linii vytčené v roce 1996 pro oblast účetního auditu.